

Божидар Мандић

ДЕСНИ
ЖМИГАВАЦ

С̄иш̄ава̄ње ма̄шине

Аӯшо-с̄шо̄ӣ

То је путовање без оптерећења. То је знак да млади желе да крену ка неуобличеном. Тамо где је Рај стварања и доживљај самог себе. Спремност да се поделиш са другима. Од седамдесете путујем ауто-стопом. Ја сам конзервативни стопер. Ауто-стоп је, пре свега, жеља да се комуницира. Путујући у сваком возилу осети се жеља за исповешћу. Кабине су својеврсне исповедаонице. Возач и „примљени” желе да тренутак претворе у пријатност. Зауставити тренутак, значи обележити вечност.

Срео сам много ликова (и чуо много прича) пријатних углавном, јер онај који ти стане, најчешће је добар човек. Ретко се са којим у 23.000 заустављених возила, нисам одушевио. Одушевио – то значи, обавити круг око душе. Путујући са ранцем, торбицом или без ичега доживљавао сам обнову сопствених погледа на свет. Човек, ипак, може бити боље биће од онога чему га је научила историја и друштво. У аутостоперству нема лицемерја. Људи су искрени и зато се спајају.

А, тамо где се две душе споје бесмисао нестаје!

Нисам срео човека а да није носио неку библијску особеност. Сваки је могао бити књижевник, сликар, позоришни редитељ, композитор или архитекта. Човек је божанско биће без божанских особина. Због тога сам путовање са подигнутим палцем десне руке, увек

осећао као посвећеност Богу модерне уметности. Пут и Путник – каже Лао Це. Јединство несупротности!

Противник сам овог времена јер више нема ауто-стопа. АУТО-СТОП! Млади су заборавили на идеале, и Арицијски врт... Путују урањајући у екране виртуелне обезличености, уједно, вређајући просторе који желе да их човек посети!

Захваљујем се свима који су ме примили у свој ауто. Било да је била киша или да је пржило сунце, спасава-ли су ме од бесмисла и омогућавали да из сиромаштва пређем у богатство човечности.

Ауто-стоп је филозофија могућности.

Књижевник

После нешто дужег стопирања најзад ми стаје стари „фап”. Подрхтавање старе кутије са великим носом испред шофершајбне ми прија. Крнтија пичи... волан је огроман... шоферу дрхте руке. Чим сам упао у кабину он ме пита:

- Чиме се бавиш, буразеру?
- Књижевник сам.
- А заједант – констатује шоферчина и слатко се смеје.

Дуге руке

Питам возача, професионалца, који са лакоћом савлађује пут испред нас: Чиме се бавите? Па ваљда видиш – шоферчина сам, помало се љутнуо. Није схватио моју шалу. А шта мислите о животу, настојим да извадим ствар. Данас, каже он, да би опстао мораш да имаш дуге руке. Значи, због ханге-манге, показујем десном руком на лоповлук. Ма не, категоричан је професионалац осредњих година. Мораш да имаш дуге руке да би извадио нож из леђа који ти је забо пријатељ.

Прошло је десетак година кад сам у једном дневном листу прочитао наслов Славоја Жижека „Нож у леђа европском интелектуалцу”.

Оно што зна велика мегазвезда филозофије, ето, зна и обична шоферчина.

Ром

Дуго, Јелена Станивуковић и ја, чекамо да нам било ко стане на путу за Вршац. Ветар шиба по беспућној равници, али ми смо стрпљиви. Најзад стаје бели „мерцедес”. У колима је човек тамне пути. Питам га:

– Да ли сте можда Ром?

– Нисам... али тако нешто. Ми смо Цигани. Али немојте мислити да смо сиромашни. Брат, сестра и ја имамо циркус... али сво троје смо јако осећајни и много патимо...

– Па, како ви онда човече видите овај свет?

– Шта да вам кажем... двадесет први век!!!

Сџари џрисџаћ

Милена, моја друга жена, и ја, после дужег чекања упа-
 дамо у стари, сав раздрндан „тристаћ”. У њему су возач,
 поред њега жена и двоје деце седе позади. Роми су. Не-
 како смо се угурали. Жена је радознала, обраћа се Ми-
 лени: „Је ли млада, кад си рођена?” Возач се тргне и по-
 гледа је попреко: „Шта је, пичка ти материна, па ниси
 ти матичар”. Прекорева је, док обема рукама држи во-
 лан и започиње своју причу. Много је путовао по Евро-
 пи али, каже, најлепше је у Бриселу. Питам, зашто баш
 у Бриселу... Па како што, па тамо су најјача неонска све-
 тла. „Добро, пријатељу, кад сте већ тако паметни – пи-
 там га – шта је ваш смисао живота?” Окреће главу поза-
 ди, док волан држи чврсто у рукама и каже као из топа
 – „Да другима смањим патњу.”

Пиштол

Само што сам ускочио у бели „мерцедес“, шофер који је личио на Алена Делона извадио је пиштол и прислонио ми га на слепоочницу.

Нисам се уплашио али сам брзо реаговао:

– Пријатељу, имам троје деце... Молим вас, немојте!

Брзо је скинуо тешко оружје с моје главе и рекао:

– Нисам хтео да те уплашим, него само да те питам – какав је осећај кад ти прислоне пиштол на место где метак одмах усмрћује. Мени су тако три пута уперили цев.

– Чиме се бавите – већ ми је било лакше.

– Ја сам из Шведске. Макро сам. Имам двадесетак проститутки и њима баратам. Добро зарађујем.

– Да ли их и јебете?

– Не, онда бих морао да им служим. Посао је посао! Бруталан сам али и дародаван...

Пролазили смо Ћелије и лагано лимузином јездили ка Београду. Причао ми је да чита Кундеру и Борхеса... Обожава Хулија Кортасара.

Помислио сам, како онда може да ради такав посао. Али, живот је чудо!

Носио је десет хиљада евра за једну цркву на северу Војводине.

питао сам га пред сам улазак у метрополу:

– Како иде макроизам и донаторство?

– Како?! Религија ти је курва која нас штити и више него што очекујемо.

Госпођа

12 Нисам још ни ушао у ауто... само што сам отворио врата... кад сам чуо – Упадај говно једно! Заједно смо били Аја, моја млађа ћерка, и ја. Сместили смо се на задња седишта, а за воланом је седела постарија жена. Имала је неких седамдесетак година.

Возила је и наставила тираду.

– Говно једно, мајмуне, неодговорни коњу... говно... какво говно... усранко један... говнару... како те није срамота... стиди се... и једи говна... ђубре једно...

– Ко сте ви госпођо... пустите нас да изађемо – био сам љут.

– Шта, сад би да изађеш. Е, нећеш него ћеш седети. Ја сам пензионисани инжењер машинства... одвешћу вас од Нове Пазове до Инђије само због тог детета.

Аја је имала пет година и само је немо посматрала.

– Е, говно једно... па зар ти не знаш да дете једино разуме живот, а ти га вучеш са собом и стопираш.

Сшока и човек

... Кад једем као стока не боли ме стомак, кад једем као човек умирем од бола у стомаку. То је зато што стока једе само онолико колико јој је потребно... запамти, вели ми возач док испадам из његових кола, спуштам ранац на земљу, залупим врата и не примећујем да сам заборавио вунену капу на предњем десном седишту.

Исправни људи

Често су ми стајали криминалци или службеници специјалних служби. Наравно да ме то није наводило на помисао повезаности ове две животне опредељености. Више ме је то усмеравало да помислим да су то храбри људи који немају страх да стану човеку који крај пута држи подигнут палац.

Возио је џип. Представио се као пилот хеликоптера на војном аеродрому у Краљеву. Плава коса и истетовирана ружа на врату. Био је љубазан. Драгана Јовановић, глумица, и ја, причали смо му о нашем животу у шуми, позоришту... Обећао је да ће нас посетити једног дана хеликоптером, тако што ће директно слетети на нашу ливаду.

Кад смо стигли у Београд, понудили смо му да попијемо кафу у клубу Народног позоришта на четвртом спрату. Пристао је. Није дозволио да ми платимо рачун. Растали смо се љубазно као што је протекло три сата дружења од Рудника до Београда.

Кроз три месеца препознали смо човека који нас је примио у свој џип у многим новинама. Упуцао је премијера Србије. Препознали смо га по фризури и истетовираној ружи на врату. И по дилеми: ко је у овом свету исправан, а ко не.

Годарове наочаре

Чим нам је стао почео је да нас подјебава: Ко сте ви? Шта се гузите по асфалту! Где идете? Одговорили смо му: А ко сте ви? Ја сам – био је брзог језика – бизнисмен и трговац. Путник по економији индиректно повезан са криминалом. Стао сам вам само зато (мени и Ивани Јовановић, младој глумици) јер имате квадратне, црне наочаре као што носи Жан Лик Годар. Ту смо се зближили. И њега и нас је одушевио филм „До последњег даха”. Белмондо – Сиберг.

У Нови Сад је јурио да се сусретне са Бранимиром Лаиновићем – Лајавим. Да ли је то брат Цветка Лаиновића, сликара – упитао сам. Ма не, него главни кримос... Зову га „лајави” јер много брбља... Узор му је Брана Црнчевић.

Растали смо се у центру града код катедрале. Изашли смо из белог „мерцедеса”. Док још нисмо залупили врата, добацио нам је – Ја сам А. Д. Дођите код мене у канцеларију, у Нушићеву бр... Желим да вам помогнем око вашег алтернативног позоришта.

После десетак дана Ивана, која је лепотом подсећала на Мерилин Монро, и ја смо га посетили. Огромне фотографије по зидовима са познатим људима са маргине и Титове бисте. Прима нас љубазно. Даје нам монографију о бившем председнику Југославије. Изводи

нас на кафу... Мало смо се узортали... али он нам не да-
је знакове за то. Даћу вам паре, али морате мало више
да се дружите са мном... не знам ја баш да ли сте ви
фолиранти или прави глумци. Јер знате – наставио је
он – када сам први пут себе ухватио да лажем, а било
је то у мојој дванаестој години, престао сам другима
да верујем...

Замена

Тибор Варади, мој пријатељ поетских сугестија и рецензија, поклонио ми је кожну фасциклу. Рекао је, ево да ти шлајфне буду уредније.

Фасцикла је црне боје, по средини дуг цибзар који шушти док га отварам или затварам.

Стаје ми човек из Трстеника. Лепо причамо, правник је, његов отац је велики винар, ситуиран је и воли људе. Каже, ја сам одрастао у благостању и зато волим другом да приуштим чашу доброг вина из нашег подрума. Фасциклу бацам на задње седиште да бих пријатније доживљавао разговор у ауто-стопу. Пада лагано и мрак. Стижемо на место растанка. Ја искачем у шуми, он наставља за Трстеник.

Трчим ка кући кроз путељак који је обгрљен шумским гранама. Мрак ми дозвољава да појачам пажњу ка прескоцима потока и прелазу преко импровизованог мостића... На леђима ранац, у руци фасцикла...

Стижем у свој дом.

Радосно ме дочекују жена и троје деце. Скидам ранац, бацам кожну фасциклу и грлимо се. Причам им како сам се провео у Београду. Како сам добио прилику да објавим своју пету књигу у „Нолиту“, али ми је уредник Александар Ристовић сугерисао да мало доградим рукопис. Узимам фасциклу и отварам. Отварам...

али садржина није моја. Неки папири са суђења, коверте и две хиљаде марака... Усеравам се... шта је ово... и онда наједном схватам да сам заменио фасцикле... Срећом на коверти је адреса правника из Трстеника.

Сутрадан, рано, Иста (најстарија моја ћерка) и ја, крећемо стопом за Трстеник. Желимо што пре да вратимо фасциклу која није наша. Заменио сам их јер су биле потпуно исте. Стижемо у дом човека који ме је јуче довео. Кажем шта се десило, а он изненађен, каже – Нисам ни приметио. Доноси моју фасциклу, отвара је и каже – Па, добро... ајде да попијемо чашу, доброг, црног вина из подрума мога оца...